

Rakennusperinnön suojelemisesta annetun lain (498/2010) mukaisen suojeluasian vireillepano

Koska Eurajoen kunnassa kiinteistöillä 51-428-1-60, osoitteessa Kartanontie 28, sijaitseva Vuojoen kartano puistoineen ja puukujineen saattaa olla rakennusperinnön suojelemisesta annetun lain (498/2010) tarkoittama suojelukohde, Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus) on pannut 26.04.2024 omasta aloitteestaan suojeluasian vireille rakennusperinnön suojelemisesta annetun lain mukaisena asiana.

Suojeluasia koskee kiinteistöllä Vuojoenlinna 51-428-1-60 sijaitsevia rakennuksia, puukujaa ja puistoa sekä puukujaa seuraavasti:

Rakennukset ja pysyvät rakennustunnukset:

Kartanon päärakennus, ei pysyvää rakennustunnusta
Itäinen flyygeli, ei pysyvää rakennustunnusta
Läntinen flyygeli, 100310170X
Talousrakennus, ei pysyvää rakennustunnusta
Orangeria 00310169W
Kartanon puisto
Kartanon puukuja

Suojeluasiaan kuuluvan alueen alustava rajausta ja rakennukset käyvät ilmi karttaliitteestä.

Omistaja ja haltija:

Kiinteistön 51-428-1-60 ja rakennusten omistaja:
Eurajoen kunta, Y-tunnus 0132322-3

Kiinteistön 51-428-1-60 ja rakennusten haltijat:
Areva NP S.A.S, sivuliike Suomessa, Y-tunnus 1874600-3, 1.5.2024 alkaen / kartanon päärakennuksen 1.-3.kerrokset sekä itäisen flyygelin tiloja.

Itäisen flyygelin tiloissa toimii myös kartanon toimintaa kehittämään perustettu Vuojokisäätiö sr, Y-tunnus 1839158-0.

Kyseessä olevilla rakennuksilla puistoineen ja puukujineen saattaa olla rakennusperinnön suojelemisesta annetun lain tarkoittamaa kulttuuri- ja rakennushistoriallista merkitystä valtakunnallisesti.

26.4.2024

LIITE: KARTTA

Vuojoen kartanon alue on valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö (RKY). Alueen kuvauksen mukaan Vuojoen kartanon päärakennus siipirakennuksineen on yksi empirekauden vaikuttavimmista kartanorakennuskokonaisuuksista maassamme. Kartanoarkkitehtuuri on arkkitehti C.L. Engelin käsialaa. Vuojoen kartano sijaitsee Eurajoen alajuoksua ympäröivällä tasangolla. Kartanossa on kolmikerroksinen päärakennus sekä kaksi samaan linjaan rakennettua yksikerroksista siipirakennusta. Kartanoon johtaa nelinkertainen puukujanne. Päärakennuksen vieressä on alkuaan vaunuvajana ja tallina toiminut puinen, pilasterein jäsennelty rakennus. Päärakennusta ympäröivä puisto rajautuu jokeen, joka on alkujaan ollut kartanopuiston vesiaihe. Puiston reunassa on Engelin suunnittelema kasvihuone.

Vuojoen kartano on huomioitu Satakunnan maakuntakaavassa aluemerkinäällä kh1, merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö, valtakunnallinen. Kartano sijaitsee lisäksi maakuntakaavan mukaisen maakunnallisesti arvokkaan *Irjanne-Eurajoki-Linnamaa kulttuurimaiseman* alueella (kh2). Lisäksi kohde sijaitsee laajemmalla maakunnallisesti merkittävällä maisema-alueella *Vuojoki-Linnamaa kulttuurimaisema* (mma). Maakuntakaavaan on merkitty kartanon eteläpuolella kulkeva historiallinen tie (ht-31).

Alueella ei ole yleiskaavaa eikä asemakaavaa.

Kohteessa on suoritettu paikalla käynti suojeluasian vireillepanon valmistelun yhteydessä 19.4.2024.

Sovelletut oikeusohjeet Laki rakennusperinnön suojelemisesta (498/2010) 5 § 1 mom.

Yksikönpäällikkö

Risto Rauhala

Ylitarkastaja

Kirsti Virkki

Merkintä sähköisestä hyväksynnästä on asiakirjan lopussa.

Liitteet

Kartta

Jakelu

sähköpostitse

Eurajoen kunta (kunnanhallitus, rakennusvalvonta, kaavoitus, matkailu)

saantitodistuksin

Areva
Vuojokisäätiö sr**Tiedoksi**

sähköpostitse

Ympäristöministeriö
Museovirasto
Satakunnan Museo
Maanmittauslaitos (RakPL 12 §)

26.4.2024

LIITE: KARTTA

Rajausluonnos

- suojeltavat rakennukset
- ▣ suojeltava alue

1. Päärakennus
2. Itäinen flyygeli
3. Läntinen flyygeli, 100310170X
4. Talousrakennus
5. Orangeria, 00310169W

0 50 100 m

Tämä asiakirja VARELY/1634/2024 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument
VARELY/1634/2024 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Virkki Kirsti 26.04.2024 13:01

Ratkaisija Rauhala Risto 26.04.2024 13:02

Lausunto

21.5.2024

MV/00861/2024

1 (6)

Viite

Asia EURAJOKI, Vuojoen kartanon suojeluasia

Varsinais-Suomen Ely-keskus on laittanut vireille Eurajoella sijaitsevan Vuojoen kartanon suojelemisen rakennusperintölain (498/2010) perusteella ja pyytää asiasta Museoviraston lausunnon.

Suojeluasia koskee kiinteistöllä Vuojoenlinna 51-428-1-60 sijaitsevia rakennuksia, puukujaa ja puistoa seuraavasti:

Kartanon päärakennus

Itäinen flyygeli

Läntinen flyygeli

Talousrakennus

Orangeria

Kartanon puisto

Kartanon puukuja

Rakennukset omistaa Eurajoen kunta ja niitä käyttää Areva NP S.A.S, lisäksi Itäisen siipirakennuksen tiloissa toimii myös kartanon toimintaa kehittämään perustettu Vuojokisäätiö.

Vuojoen kartano sijaitsee Eurajoen alajuoksua ympäröivällä tasangolla. Kartanossa on kolmikerroksinen päärakennus sekä kaksi samaan linjaan rakennettua yksikerroksista siipirakennusta. Kartanoon johtaa nelinkertainen puukujanne. Päärakennuksen vieressä on alkuaan vaunuvajana ja tallina toiminut puinen, pilasterein jäsennelty rakennus.

Päärakennusta ympäröivä puisto rajautuu Eurajokeen. Puiston reunassa on kasvihuone.

Kohteen kuvaus ja historia

Vuojoen kartanon 1830-luvulla valmistunut päärakennus siipirakennuksineen on yksi empirekauden vaikuttavimmista kartanorakennuskokonaisuuksista maassamme. Kartanon arkkitehtuuri on arkkitehti Carl Ludvig Engelin käsialaa. Kartano edustaa empiren suurpiirteistä ja klassista muotokieltä.

1800-luvun alussa Suomen kartanoarkkitehtuuri kehittyi merkittävästi, ja empiretyyli vaikutti vahvasti rakennusten muotokieleen. Kartanoiden rooli oli keskeinen sekä maataloudessa että kulttuurissa, ja ne toimivat säätyläisten asuinpaikkoina sekä yhteiskunnallisen elämän keskuksina ja maatalouden innovaatioiden levittäjinä.

Empiretyyli oli merkittävä arkkitehtoninen suuntaus Suomessa erityisesti 1800-luvun alkupuolella. Sen tunnetuimpia saavutuksia on Helsingin empirekeskusta suunnittelijanaan C. L. Engel. Empiren rakennuksille on tyypillistä symmetria, pylväät ja antiikin vaikutteet, jotka loivat ympäristöön arvokkuutta ja monumentaalisuutta.

Vuojoen maatila tunnetaan jo 1500-luvulta. Seuraavalla vuosisadalla tilan omisti mm. Åke Tott. Ruukinpatruuna, vuorineuvos Lars Magnus Björkman osti Vuojoen 1829. Björkman aateloitiin 1830-luvulla nimellä Björkenheim. Hänen aikanaan Vuojoen kartanosta tuli yksi aikansa uudenaikaisimpia suurtiloja.

Kartanon päärakennuksen rakentamiseen liittyi mielenkiintoinen suunnitteluprosessi. Ensimmäisen suunnitelman teki arkkitehti Charles Bassi. Italialaissyntyinen Bassi oli ensimmäinen Suomessa vakinaisesti toiminut ammattikoulutuksen saanut arkkitehti ja julkisia rakennuksia valvovan Intendentinkonttorin esimies. Bassin Vuojoen kartanosuunnitelmaa muokkasi 1830-luvun alussa P.J. Gylich. Gylich oli nimetty Turun kaupunginarkkitehdiksi 1827 tulipalon jälkeen. Lopullisen muodon päärakennukselle ja kahdelle sivurakennukselle antoi arkkitehti C.L. Engel. Engel nimitettiin 1824 Bassin tilalle Intendentinkonttorin päälliköksi, missä virassa Engel toimi kuolemaansa 1840 saakka.

Vuojoen kartanon päärakennuksen ja siipirakennusten sijoittelu riviin perustuu Bassin suunnitelmaan ja Gylich on vaikuttanut pohjakaavaan. Varsinainen suunnittelija oli kuitenkin Engel. Kartanon rakennustyöt käynnistyivät 1835 ja ylellinen empirekokonaisuus valmistui ammattinsa suvereenisti hallinneen suunnittelijan elämäntyön päättymisen aikoihin. Talouskeskuksen rakennuksiin kuului Engelin suunnittelema kivirakenteinen kasvihuone puutarhurin asuntoineen. Kasvihuoneessa Engel sovelsi mm. edistyksellisten lämmitysjärjestelmien osaamistaan. Kasvihuone oli valmistumisajankohtanaan ainutlaatuinen yksityinen kasvihuone Suomessa.

Björkenheimien jälkeen kartanon omistus siirtyi 1900-luvun alkupuolella liikemiesten ja maanviljelijöiden muodostamille ryhmille, joiden aikana kartanon metsiä hakattiin ja niistä muodostettiin pienempiä tiloja. Jakamisessa merkittävästi pienentyneen kartanon omistajaksi tuli 1934 Eurajoen kunta, joka perusti kartanoon vanhainkodin. Kaikkiin kartanon rakennuksiin tehtiin muutoksia vanhainkotikäytön aikana vuosina 1936-2003.

Vuonna 1999 Eurajoella tehtiin päätös kunnostaa kartanon arvokkaat tilat palvelemaan alueen yrityksiä, matkailua ja kulttuuria. Samalla aloitettiin muutos- ja korjaustöiden suunnittelu. Kartanon päärakennus siipirakennuksineen valmistui uuteen käyttöön juhla-, koulutus- ja toimistotiloiksi 2005. Muutos- ja restaurointisuunnittelijoina olivat Arkkitehtitoimisto Schulman Oy:n arkkitehdit Sari Schulman ja Simo Freese.

Kasvihuone toimi vanhainkodin mielisairasosastona 1930-luvulta vuoteen 1969. Kasvihuone muutettiin kokoustilaksi ja saunaosastoksi Arkkitehtitoimisto Timo Tuomolan suunnitelmien mukaan 2007.

Rakennustaiteen seura on julkaissut kartanon korjaamisesta raportin 1/2006 Vuojoki, kartanon restaurointi.

Museovirasto teki yhdessä Eurajoen kunnan, Varsinais-Suomen Ely-keskuksen sekä Satakunnan museon edustajien kanssa kohdekäynnin kartanolla 19.4.2024.

Kaavoitus- ja suojelutilanne

Vuojoen kartanon alue on valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö (RKY2009). Vuojoen kartano on huomioitu Satakunnan maakuntakaavassa aluemerkinällä kh1, merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö, valtakunnallinen. Kartano sijaitsee lisäksi maakuntakaavan mukaisen maakunnallisesti arvokkaan Irjanne-Eurajoki-Linnamaa kulttuurimaiseman alueella (kh2). Lisäksi kohde sijaitsee laajemmalla maakunnallisesti merkittävällä maisema-alueella Vuojoki-Linnamaa kulttuurimaisema (mma). Maakuntakaavaan on merkitty kartanon eteläpuolella kulkeva historiallinen tie (ht-31). Alueella ei ole yleiskaavaa eikä asemakaavaa.

Kohteen kulttuurihistoriallinen arvo

Museovirasto puoltaa Vuojoen kartanokokonaisuuden suojelemista rakennusperintölailla. Vuojoen kartanolla on valtakunnallista arvoa rakennusperintölain 498/2010 8 §:n mukaisesti:

Vuojoen kartanon päärakennus siipirakennuksineen on empirekauden kartanoarkkitehtuurin monumentaalisin ja huomattavin esimerkki Suomessa (8§, mom. 1 ja 3, harvinaisuus ja edustavuus).

Kartanon arkkitehtuuri on arkkitehti C.L. Engelin käsialaa ja hänen merkittävin yksityisrakennussuunnitelmansa (8§, mom 4, alkuperäisyys). Rakennuskokonaisuus symmetrisine siipirakennuksineen ja rakennukseen liittyvä lähiympäristö muodostavat hyvin säilyneen empirekokonaisuuden. Sisätiloiltaan päärakennus on restauroitu kunnioittaen kohteen alkuperäistä luonnetta ja säilyneitä yksityiskohtia ja mukaan on tuotu harkiten uusia ratkaisuja.

Kartanoarkkitehtuuri on arkkitehti C.L. Engelin käsialaa ja on hänen merkittävin yksityisrakennussuunnitelmansa (8§, mom 4, alkuperäisyys). Rakennuskokonaisuus symmetrisine siipirakennuksineen ja rakennukseen liittyvä lähiympäristö on hyvin säilynyt empirekokonaisuus. Sisätiloiltaan päärakennus on restauroitu kunnioittaen kohteen alkuperäisyyttä ja säilyneitä yksityiskohtia.

Suojelun kohdentaminen

Suojelutarve kohdistuu rakennusten ulkoasuun, rakennusrunkoon, keskeisiin sisätiloihin ja kiinteään sisustukseen sekä lähiympäristöön / pihapiiriin. Suojeltava alue rajautuu Eurajokeen asti. Muutoin rajausta kiertää pellon reunaa pitkin, rajaten pellot ulkopuolelle. Puukuja on mukana kiinteistön raja-alueen saakka.

Rakennusten ulkoasu muodostuu julkisivun ja vesikaton rakennusosista, yksityiskohdista, materiaaleista ja väriyhteisyydestä. Julkisivuaukkoihin liittyvät alkuperäiset rakennusosat eli ikkunat ja ovet ovat ulkoasuun liittyvä kokonaisuus myös sisäpuolisine osineen. Myös alkuperäiset ulkoportaat kuuluvat julkisivujen kokonaisuuteen.

Rakennusrunko käsittää kantavaan runkoon kuuluvat perustukset, ulkoseinät, muuratut / hirrestä salvotut / valetut väliseinät, pilarit ja pylväät, holvaukset sekä ala-, väli- ja yläpohjat. Vanhat lankkulattiat ovat osa ala- ja välipohjarakennetta. Porrasjuoksut askelmineen sekä -tasanteet ovat osa rakennusrunkoa.

Päärakennuksen sisätilojen ja kiinteiden sisätilojen keskeisiä osia ovat tilajärjestyksen lisäksi alakerrassa holvit, sisäovet, katto, katto- ja ovilistat, sisäikkuna, alakerran lattia ja lattialistat sekä portaikko ja kaide sekä toisessa kerroksessa alkuperäiset lattiat ja lattialistat sekä lattian maalaus, jossa on myös fragmentti nähtävillä sekä sisäikkunat, tulisijat (toimiva takka ja salin kakluunit), ovet sekä toisen kerroksen alkuperäinen valeovi (takana muurattua seinää). Kolmannessa kerroksessa ovet ja kattolistat sekä vintillä yhteen vedetyt hormit, kello koneistointeen (Könnin kello nro 6), sekä porrashuoneiden holvikatot. Lisäksi on huomioitava, että talossa on nykyisten maalikerrosten alla seinämaalauksia, joista on fragmentteja esillä. Tulevissa korjauksissa seinämaalauksia ei saa turmella.

Asuntolana toimivan **läntisen flyygelin** sisätilat on uusittu ullakkoa lukuun ottamatta. **Itäisessä flyygelissä** sijaitsevat nykyisin galleria ja auditorio. **Orangerian** kasvihuoneosa on uusi ja pohjoisjulkisivuun on palautettu toinen ovi. Lisäksi pihapiirissä on puurakenteinen talousrakennus. Sivurakennusten, talousrakennuksen että orangerian osalta suojelun tulee kohdistua runkoon sekä ulkoasuun.

Ehdotus suojelumääräyksiksi

1. Suojeltuja rakennuksia ei saa purkaa. Rakennuksia ympäristöineen on hoidettava ja käytettävä siten, ettei niiden kulttuurihistoriallinen arvo heikenny. Korjaus- ja muutostöiden tulee perustua kohteen historian, alkuperäistoteutuksen, muutosvaiheiden ja säilyneisyyden hyvään tuntemukseen.
2. Rakennusten ulkoasu, rakennusrunko, keskeiset sisätilat ja kiinteä sisustus on säilytettävä suojelun kohdentamisessa määritellyn mukaisesti.
3. Korjaamisen lähtökohtana on suojeltujen rakenteiden, rakennusosien, materiaalien, pintojen ja yksityiskohtien säilyminen. Edellä mainittuja osatekijöitä voidaan uusida alkuperäistä toteutusta vastaten. Mikäli näitä on aiemmin uusittu tästä poiketen, on ne viimeistään elinkaarensa päässä uusittava rakennuksen ominaispiirteisiin soveltuvalla tavalla.
4. Rakennus- ja talotekniset sekä käyttötarkoituksen edellyttämät muutokset on sovittava rakennusten arkkitehtuuriin ja muihin ominaispiirteisiin.

5. Rakennusten korjaus- ja muutostöissä on kuultava Museovirastoa, joka myös antaa ohjeita suojelumääräysten soveltamisesta.

-

Pääjohtaja

Tiina Merisalo

Erikoisasiantuntija

Kaija Kiiveri-Hakkarainen

Jakelu Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Tiedoksi Porin kaupunki/Satakunnan Museo

Asiakirjan sähköinen allekirjoitus
Elektronisk underskrift av document
Electronic signature of a document

Asia / Sak / Case

MV/00861/2024

EURAJOKI, Vuojoen kartanon suojeluasia

Asiakirja / Dokument / Document

MV/00861/2024-3

EURAJOKI, Vuojoen kartanon suojeluasia

Signed By:Kiiveri-Hakkarainen Kaija 9116
Signed at:2025-05-20 09:26:50 +03:00
Reason:I approve this document

Signed By:Merisalo Tiina-Sisko 91226250
Signed at:2025-05-20 15:23:00 +02:00
Reason:I approve this document

Varsinais-Suomen ELY-keskus
kirjaamo.varsinais-suomi@ely-keskus.fi
ulla.riipinen@ely-keskus.fi

viite: Lausuntopyyntönnö 3.6.2025, VARELY/1634/2024

LAUSUNTO RAKENNUSSUOJELUASIESTA KOSKIEN VUOJOEN KARTANOJA, PUISTOA JA PUUKUJAA (EURAJOEN KUNTA, KIINTEISTÖ 51-428-1-60)

Rakennussuojeluasia

Varsinais-Suomen ELY-keskus on 26.4.2024 omasta aloitteestaan pannut vireille (VARELY/1634/2024) Eurajoen kunnan kiinteistöllä 51-428-1-60 sijaitsevan Vuojoen kartanon suojeluasian rakennusperinnön suojelemisesta annetun lain (498/2010) mukaisena asiana ja pyytänyt siitä Satakuntaliiton lausunnon.

Satakuntaliiton kannanotot

Satakuntaliitto toteaa, että Varsinais-Suomen ELY-keskuksen suojeluasian vireillepanoilmoituksessa (26.4.2024) ja Museoviraston lausunnossa (21.5.2024, MV/00861/2024) esitetyt tiedot Vuojoen kartanon kaavoitus- ja suojelutilannetta koskien tulee vielä asian jatkokäsittelyssä tarkistaa ja täydentää. Satakunnan vaihemaakuntakaavan 2 (hyv. 17.5.2019) voimaan tultua 20.9.2019 Satakunnan maakuntakaavan (vahv. 30.11.2011, KHO 13.3.2013) vastaavat kaavamerkinnot ja -määräykset ovat kumoutuneet. Vuojoen kartanon aluetta koskevat voimassa olevien Satakunnan maakuntakaavan ja Satakunnan vaihemaakuntakaavan 2 merkinnot ilmenevät oheisesta liiteaineistosta.

Lisäksi lähtötietojen täydentämisessä on syytä ottaa huomioon, että Satakunnan maakunnallisesti merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen päivitys- ja täydennysinventoinnin (Ramboll Finland Oy, 2023) tuloksena laaditun *Satakunnan rakennusperintö 2023* luettelossa *Vuojoen kartanon* ([y-pakki - Satakunnan rakennusperintö 2023 alue](#)) arvoalueen rajausta on tarkistettu ja kuvausta päivitetty aikaisemman inventoinnin (*Satakunnan rakennusperintö 2005*) tietoihin nähden.

Muilta osin Satakuntaliitolla ei ole huomautettavaa Satakunnan maakuntakaavan ja Satakunnan vaihemaakuntakaavan 2 perusteella eikä muiden yleispiirteisten maakunnallisten suunnitelmien ja selvitysten perusteella otsikon mukaisesta rakennussuojeluasiasta.

SATAKUNTALIITTO

Liitteet: Lausuntokartta
Kooste Satakunnan voimassa olevissa maakuntakaavoissa Vuojoen kartanon alueelle ja sen lähialueelle osoitetuista kaavamerkinnoista

Tiedoksi: Museovirasto

Eurajoen kunta

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta kirjaamo@satakunta.fi

YHDISTELMÄKARTTA

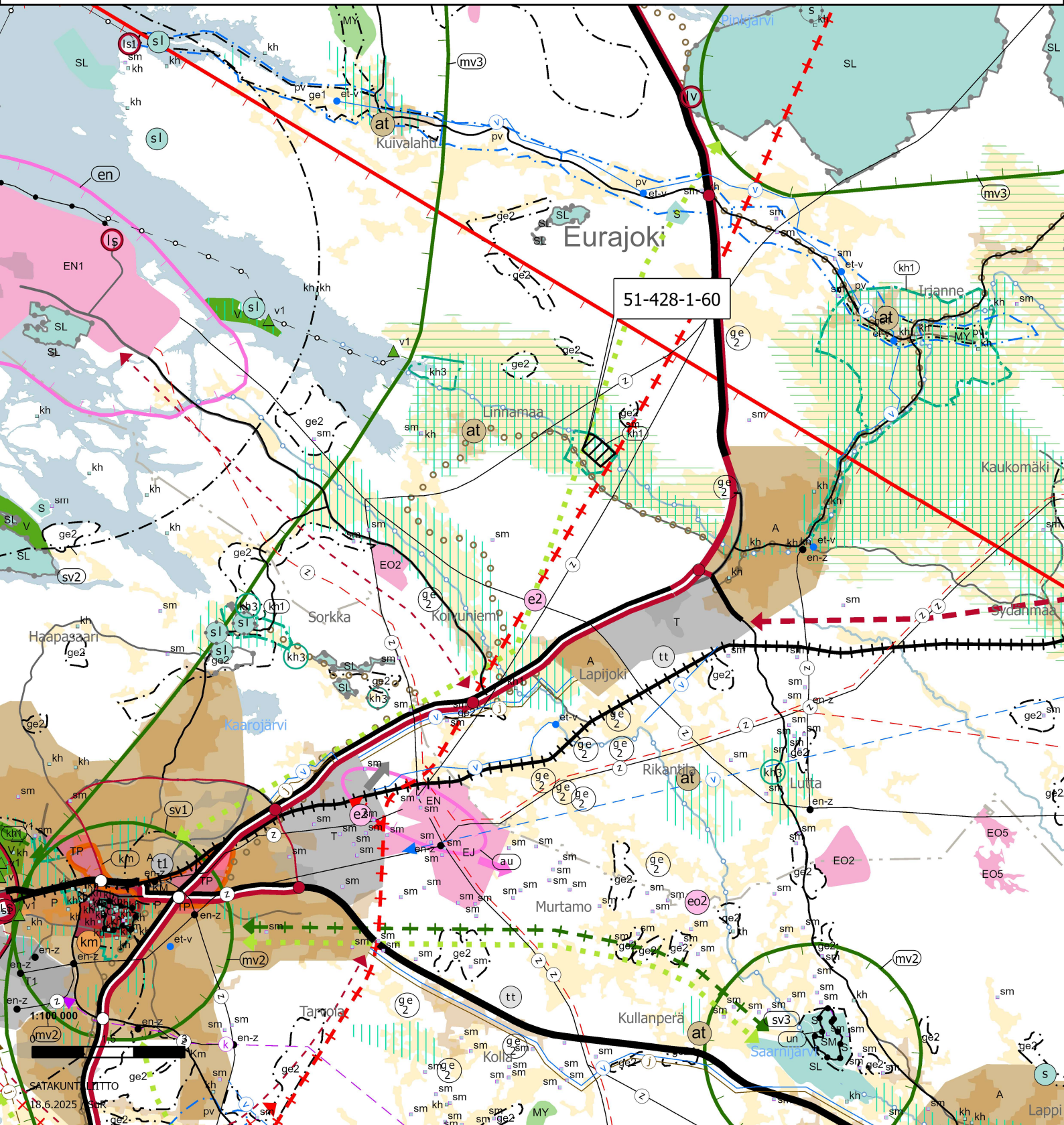
Satakuntaliitto

Ympäristöministeriön 30.11.2011 vahvistama Satakunnan maakuntakaava
(N:o YM1/5222/2010, KHO 13.3.2013)

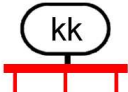
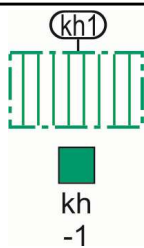
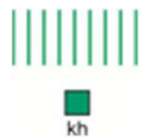
Ympäristöministeriön 3.12.2014 vahvistama Satakunnan vaihemaakuntakaava 1
(N:o YM7/5222/2013, KHO 6.5.2016)

Satakuntaliiton maakuntavaltuuston 17.5.2019 hyväksymä
Satakunnan vaihemaakuntakaava 2

 Lausunnolla oleva rakennussuojeluasian vireillepano, Vuojoen kartano, puisto ja puukuja, Eurajoki, kiinteistö 51-428-1-60

Kooste Satakunnan maakuntakaavojen kaavamerkinnoistä

	Kaupunkikehittämisen kohdevyöhyke
	Rautatieliikenteen yhteystarve
	Ulkoilureitin yhteystarve
	Valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö
	Maakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö
	Maisemallisesti tärkeä alue
	Historiallinen tie
	Ohjeellinen melontareitti

Satakunnan maakuntakaavojen kaavamerkintöihin ja määräyksiin voi tutustua tarkemmin Satakuntaliiton verkkosivuilla :

Satakunnan maakuntakaava

<https://satakunta.fi/wp-content/uploads/2020/12/Merkinnat-ja-maaraykset.pdf>

Satakunnan vaihemaakuntakaava 2

https://satakunta.fi/wp-content/uploads/2021/09/VMK2_kaavamerkinnat-ja-maaraykset.pdf